

Եղիշե Չարենց

Դանթեական առասպել

V

Եվ ահա մի օր տաժանքոտ ճամփից
Հոգնաբեկ, անուժ, հանգստի համար
Մենք մտանք Մեռած Քաղաքի շենքից
Մեռած Քաղաքի փողոցները մառ1:
Սարսափն էր սահում մեր մռայլ դեմքից,
Ու տենդում էր մեր սիրտը դիվահար:

Մեռած Քաղաքում ո՛չ մի մարդ չկար:
Եվ ամայացած շենքերը ավեր,
Մութ, մահատեսիլ, կույտերի նման
Փորած աչքերով նայում էին վեր:
Եվ չէին կարող նրանց հանդիման
Գետին չնայել հայացքները մեր:

Չգիտեմ ինչո՛ւ մենք մտանք մի տուն:
Անարև, անբիբ աչքերի նման

Նայում էին մեզ կասկածով անքուն
Պատուհանների խոռոչները լայն:
Շենքի մոտ ընկած՝ նեխել էր կատուն.
Այն ո՞վ էր արդյոք սպանել նրան:

Ներս մտանք: Տեսանք՝ կոտրած թախտի մոտ
Ընկած էր մի կին՝ արնաշաղ ու մերկ:
Խոռոչի նման բացված ահա՛հոտ՝
Քրքջում էր կարծես բերանն արնաներկ:
Իսկ կոնքերն ու չոր ծծերն արյունոտ,
Պատմում էին մեզ պղծումների անելք:

Ցնդեցին գանգիս ճիգերը հետին.
Ուղեղս կարծես արդեն ի՛նչ չէր:
Ու պար բռնեցին երկինք ու գետին,
Եվ մեկն ինձ ասաց, որ պետք է փախչել...
Սակայն ո՞ր գնալ, որ քեզ չգտնեն
Այդ կոնքերը մերկ, այդ ծծերը ծեր...

Եվ մենք այդ գիշեր մնացինք այդտեղ՝
Մեռած Քաղաքի ավեր շենքերում:
Ամբոխավել էին տեսիլներն ահեղ.
Խեղերի նման ցատկոտում, պարում,
Ու դառնում էին մեռելներ մի տեղ՝
Սատանայական տենդոտ շուրջպարում:

Մեռած Քաղաքի շենքերից մեկում,
Աչքերս անույս խավարին հառած,
Պատկել էի ես ահավոր, անքում:
Ու դեմս, կարմիր կրակներ վառած՝
Ցատկոտում էին, բառաչում, տնքում
Մեռելների զարհուր ու բազմատարագ:

Գույնզգույն շորեր, մարմիններ մեռած,
Սրունքներ կապույտ, ստինքներ դեղին,
Հետույքներ ուռած ու արնակալած
Խեղկատակ, արագ ցատկոտում էին,

Իմ սարսափաւար աչքերի առաջ,

Անթափանց միգում գերեզմանային...

Երգ էին ասում, ոռնում էին խուլ,
Հեծկլտում էին, ծիծաղում, շաշում,
Խիհնդի էր նման ոռնոցը տխուր,
Լացի էր նման խիհնդը կարկաշուն,
Բայց մահո՛ւ նման և՛ ծանրը, և՛ խոր
Կրծում էր հոգիս ամե՛ն մի հնչյուն:

Եվ դժժում էր իմ ուղեղում բորբոք
Երգը այդ շփոթ, սատանայական,
Դառնում էր հեռու կարոտի մորմոք,
Եվ թվում էր ինձ, որ արդեն չկամ,
Այլ ինչ-որ հեռու երագում մի շոգ
Տարվում է հոգիս անգո՛ր ու անկամ:

Թռչում էի ես, որպես մի ուրու
Նրանց պես ուրախ խաղում, ցատկոտում:
Եվ հանկարծ նրանց աղմուկը հեռու
Երգ դարձավ անփույթ՝ մանկական խնդում:
Եվ ես հասկացա, որ հեռո՛ւ-հեռուն
Ծո՛վն է շառաշում գիշերվա տոթում:

Մանուկներ ուրախ, խլրտուն ու վառ,
Արևի նման կարմրավառ լուսին,
Մեռելներ գվարթ ու խայտանկար
Պա՛ր էին խաղում, երգում միասին...
Թռչկոտում էին սեթևեթ¹ ու չար
Եվ երգում էին Աստղկա մասին...

Խե՛նք երգում էին, որ Աստղիկը կա՛,
Ապրում է այնտեղ ջրերի խորքում.
Թո՛ղ բուքը ոռնա՛ աշխարհի վրա
Իրե՛ն ինչ՝ նա կա՛ անմահ, անհերքում,

Եվ մի՛շտ գեղեցիկ ու կույս կմնա
Իր աստվածային, անբուն եզերքում:

Եվ մեռելների շուրջպարն էր թռչում
Լուսնապար, խելառ, տխուր, արնաներկ,
Հնչում էր նրանց երգը կարկաչուն՝
Սատանայական տազնապի մի երգ,
Ու ցատկում էին խավարի միջում
Մարմինները մառ, սրունքները մերկ...

Ու ձուլված իրար սեր, ցնորք ու մահ,
Լուսնապար ծովի երգով օրորում
Ուղեղիս բորբոք կտավի վրա
Թանձրացան նրանք ու անցան հեռուն,
Եվ խավարն իջավ աչքերիս վրա
Եվ ո՛ղջը կորավ աներազ նիրհում...